

Dîvân-ı Hazret-i Üftâde

Hazret-i Pîr
Muhammed Muhyiddîn Üftâde

REVAK

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
مَجْلَدُ مَحَلِّ الدِّينِ افْتَدَاهَا
عَلَّمَكَ اللَّهُ

© Revak Kitabevi, 2012
Tüm hakları Revak Kitabevi'ne âittir.

Revak Kitabevi: 9
Celvefilik Serisi: 1

Dîvân-ı Hazret-i Üftâde

Hazret-i Pîr
Muhammed Muhyiddîn Üftâde

Yayına Hazırlayan: Arzu Meral

ISBN: 978-605-62635-8-3

Sertifika No: 23108

1. Baskı: Mayıs, 2012

Kapak Tasarımı: Togay Kazım Ataç

Sayfa Düzeni: Mustafa Yiğit

Baskı & Cilt: Step Ajans Matbaacılık Ltd. Şti.

Göztepe Mah. Bosna Cd. No:11

Mahmutbey-Bağcılar, İstanbul

Tel: 0212 446 88 46 E-mail: stepajans@stepajans.com

Matbaa Sertifika No: 12266

Kapaktaki Levha: “Meded Yâ Hazret-i Üftâde”

Besmele: “Bismillâhirrahmânirrahîm”

Seri Levhası: “Yâ Hazret-i Pîr Şeyh Muhammed Muhyiddîn Üftâde”

<http://www.revakkitabevi.com>

Adres: Aziz Mahmut Hüdayi Mahallesi

Tepsi Fırın Sokak. Şifa Apt. 12/3

Üsküdar, İstanbul

Tel: 0216 342 47 97 Fax: 0216 342 95 92

E-mail: info@revakkitabevi.com

DÎVÂN-I HAZRET-İ ÜFTÂDE

Hazret-i Pîr
Muhammed Muhyiddîn Üftâde

Yayına Hazırlayan
Arzu Meral

Revak Kitabevi
İstanbul, 2012

İçindekiler

Önsöz.....	i
Dîvân-ı Hazret-i Üftâde.....	1
{1} Gece gündüz edelim zâr ü efgân.....	3
{2} Göster cemâlin nûrunu.....	5
{3} Yâ İlâhî zikrin ile ver gönüllere cilâ.....	7
{4} Ey tarîkat erenleri.....	8
{5} Hû'dürür kuvvetleri âşıkların.....	10
{6} Hû'dürür cezbeleri dervişlerin.....	11
{7} Erden Hakk'a ermek gerek.....	13
{8} Ver cânını dost yoluna.....	15
{9} Aslını bilen kişi etmez bu yerlerde karâr.....	17
{10} N'oldun ağlarsın gönül bir bî-bedel yârin mi var.....	18
{11} Yürürken kendü hâlimde.....	19
{12} Gel berû ey gönlümün şehrinî bünyâd eyleyen.....	21
{13} Ey dostlarım tınman bana aslımdan ayru düşmüşem.....	22
{14} Gönül ayru değilsin sen.....	23
{15} Ey yârenler haber verin bana ol Rabb-i A'lâ'dan.....	25
{16} Derdimin dermânı sensin yüce Sultânım meded.....	27
{17} Seherde bülbülü gördüm iniler.....	28
{18} Seherde bülbülün gördüm yatağın.....	30
{19} Seherde bülbülü gördüm iniler.....	32
{20} Seher bülbülü gördüm gecede.....	34
{21} Seherde bülbülü gördüm durağın.....	36

{22} Seherde bülbülün gördüm figânın.....	38
{23} Seherde başladı temcîde bülbül.....	40
{24} Yine dûş oldu gönül yârin cemâli şem‘ine.....	42
{25} Ey yârânlar ilim andım.....	43
{26} Ey dostlarım duruşalım bugün Allâh‘ı anmağa.....	45
{27} Ey âşikân ey sâdıkân.....	46
{28} Salâdır ümmete Hakk‘ın Habîbi.....	48
{29} Remz-i uşşâkı duyardan kalmadı sabr u karâr.....	51
{30} N‘oldun ağlarsın gönül aslını mı yâd eyledin.....	52
{31} Firkatin dermânı vuslatdır hemîn.....	53
{32} Gel berû ey gönlümün şehrinde cevelân eyleyen.....	54
{33} Gel berû ey gönlümün sahnında seyrân eyleyen.....	56
{34} Tatalım Hakk‘ın emrini.....	57
{35} Salâdır âşika gelsün.....	59
{36} Ey aceb bilsem nedir bu derdime dermân olan.....	61
{37} Dost cemâlin görmeğe müştâk olan zikreylesün.....	62
{38} Diler isen gönül yâri.....	63
{39} Âşıklara edin salâ.....	65
{40} Şükür Allâh‘a ey dostlar.....	67
{41} Ey dostlarım ağlaşalım.....	69
{42} Firâkın odunu duyalı cânım.....	71
{43} Ey yârenler bugün bunda bulalım zevk ü îmânı.....	73
{44} Ey aceb bir gün ola görem mi ki ma‘bûdumu.....	74
{45} Ey dost seni nice görem.....	75
{46} Şükür Allâh‘a ey dostlar.....	77
{47} Sevenler zâtın Allâh‘ın.....	79
{48} Hakk yolunun âşıkları.....	81

Matbu Dîvân'dan alınan nutuklar	83
{1} Salâdır dostlara tevhîde gelsün.....	85
{2} Ey aceb bir gün erişem mi cemâlin nûruna.....	87
{3} Dost ilinin âşıkları Hakk yolunun sâdıkları.....	89
{4} Firkatin dermânı vuslatdır hemân.....	90
{5} Ey âşikân ey sâdıkân.....	91
{6} Yuyalı gönlümü aşkın.....	93
{7} İlâhî dilerim senden visâlin.....	95
{8} Bilmek istersen gönül sırr-ı nihânından haber.....	97
{9} Gel berû ey gönlümün şehrini bünyâd eyleyen.....	98
{10} Görmez isem cemâlini.....	99
{11} Gel berû gönlümün derdine tîmâr eyleyen.....	101
{12} N'oldun inlersin gönül bir bî-bedel yârin mi var.....	102
{13} Derdimin dermânı sensin gayrıdan yokdur devâ.....	103
{14} Yürürken sağ u sâlim.....	104
{15} İlâhî yâri kıl bana ki senden gayrı yârim yok.....	106
{16} Yâ İlâhî düşdüğüm yerde koma kaldır beni.....	107
{17} Hayıf benim bunca geçen ömrüme.....	108
Lügatçe	110

Önsöz

Revak Kitabevi'nin kuruluş hazırlıkları sırasında bir vesile ile Üftâde hazretlerinin *Dîvân*'ının 1910 senesinde Arap harfleriyle basılmış bir nüshası elimize geçmişti. Kitabevi'nin henüz nerede açılacağı'nın belli olmadığı o günlerde bu nüshayı da yayınlanacak eserler listesine dâhil etmiştik. Derken günler, haftalar, aylar birbirini kovaladı ve kendimizi Hüdâyî hazretlerinin dergâhına komşu bulduk. Bu lâtif ikram karşısında, şükranlarımızın bir nişânesi olarak, azîz mürsidlerinin *Dîvân*'ını Hüdâyî hazretlerinin huzuruna arz etmeye cüret ettik.

Muhammed/Mehmed Muhyiddîn Üftâde hazretleri [1490-1580 (895-988)] Bursa'da Araplar Mahalle'sinde dünyaya gelmiştir. İslâmi ilimlerin pek çok dalıyla iştigâl etmiş olan Hazret-i Pîr, Bayramiyye tarîkatinden Hızır Dede'nin irşâdı ile bâtinî ilimlerde uzun bir yol katederek, Celvetiyye tarîkini içtihad edecek bir dereceye nâil olmuştur. Şeriat ve tarîkat ilimlerinde pek çok talebe yetiştirmiş, vaazlarıyla ve sohbetleriyle halka hizmet etmiştir. Geride Arapça olarak kaleme aldığı *Vâkıât* adlı eseri, elinizdeki *Dîvân*'ı, *Hutbe Mecmuası*'nı ve Aziz Mahmud Hüdâyî hazretleri gibi bir vârisi bırakarak doksan

üç yaşında bu âlemden ayrılmıştır. Türbe-i şerîfleri Bursa'da Hisar semtindedir.¹

Elinizdeki çalışmada, kütüphanelerde pek çok yazma nüshası bulunan *Dîvân'ın*, Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi'nde yer alan ve 1853/54 (1270) senesinde istinsâh edilmiş olan nüshası esas alınmıştır.² Adı geçen el yazmasında bulunmayan nutuklar ise, 1910 (1328) yılında Bursalı Mehmed Tâhir Bey tarafından Arap harfleriyle

¹ Üftâde hazretlerinin hayatı ve Celvetîlik yolu hakkında bkz.: O. Hüseyin Vassâf, *Sefîne-i Evliyâ*, c. 2, (İstanbul: Kitabevi, 2006): 575-594; Bursalı Mehmed Tâhir, *Osmanlı Müellifleri*, I, (İstanbul: Matbaa-i Âmire, 1332): 21-23; Mustafa Bahadıroğlu, *Celvetiyye'nin Pîri Hz. Üftâde ve Dîvân'ı* (Bursa, 1995); H. Kâmil Yılmaz, "Celvetiyye," *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, c. 7, (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 1993): 273-275.

² *Dîvân'ın* tesbit edebildiğimiz el yazması nüshalarından bazıları şunlardır: Milli Kütüphane, Ankara, 330-01; Büyükşehir Belediyesi, Atatürk Kitaplığı, İstanbul, O. Ergin 193/2; Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi, İstanbul, 880; Beyazıt Devlet Kütüphanesi, İstanbul, Beyazıt, 7989; Süleymaniye Kütüphanesi, İstanbul, Efgani Şeyh Ali, 42; Süleymaniye Kütüphanesi, İstanbul, Mihrişah Sultan, 253; Süleymaniye Kütüphanesi, İstanbul, Tahir Ağa Tekke, 550; Süleymaniye Kütüphanesi, İstanbul, Zühdü Bey 220; Hacı Selimağa Kütüphanesi, İstanbul, Hüdayi Efendi, 1235; Hacı Selimağa Kütüphanesi, İstanbul, Hüdayi Efendi, 1364; Hacı Selimağa Kütüphanesi, İstanbul, Kemankeş, 419; Berlin Staatsbibliothek, Ms.or.oct. 3438.

basılmış olan nüshadan alınarak eklenmiştir. Üftâde hazretlerinin *Dîvân*'ı günümüz Türkçesi ile ilk kez Bursa'da Mustafa Bahadıroğlu tarafından yayına hazırlanmıştır. Daha sonra Paul Ballafant tarafından *Le Dîvân de Hazret-i Pîr Üftâde* adıyla Fransızca'ya, ardından da *The Nightingale in the Garden of Love* ismiyle İngilizce'ye tercüme edilmiştir.

Dîvân'ın tüm nüshalarının mukayese edilerek tahkikli bir baskısının hazırlanması, keyifli bir iş olarak gönüllülerini beklemektedir. Bu çalışmamızın daha teferruatlı yapılacak araştırmalar için küçük bir katkı olmasını temenni ederiz.

Bâğ-ı aşkın andelîbi Hazret-i Üftâde'dir
Derdlî âşıklar tabîbi Hazret-i Üftâde'dir

Vâsıl-ı kâmil odur tevhîd-i zâta şübhesiz
Gösteren râh-ı Hudâ'yı Hazret-i Üftâde'dir

Eyleyen rûhundan istimdâd erişür matlaba
Halleden her müşkilâtı Hazret-i Üftâde'dir

Mürşid-i âlî dilersen dâmen-i pâkini tut
Dost ilinin reh-nümâsı Hazret-i Üftâde'dir

Sıdk ile kul ol Hüdâyî eşiğinde dâimâ
*Bil hakikat Kutbu'l-Aktâb Hazret-i Üftâde'dir*³

³ Hazret-i Pîr Azîz Mahmud Hüdâyî.

DÎVÂN-I HAZRET-İ ÜFTÂDE

{1}

Gece gündüz edelim zâr ü efgân⁴
Hidâyet eyleye Allâhu Gufrân⁵
Kılavuz ola bize ehl-i irfân
Hidâyet eyleye Allâhu Gufrân

Cemâlin görmeğe eyleye lâyıık
Tarîkatde olalım Hakk'a sâdıık
Gönülden olalım Allâh'a âşıık
Hidâyet eyleye Allâhu Gufrân

Keremden ilete dârü'l-celâle⁶
Merâtib⁷ erişe cümle kemâle
Ede gözlerimiz lâyıık cemâle
Hidâyet eyleye Allâhu Gufrân

⁴ *Zâr ü efgân*: Ağlayıp, inleme.

⁵ *Gufrân*: Affeden, bağışlayan.

⁶ *Dârü'l-celâl*: Yücelik yeri.

⁷ *Merâtib*: Mertebeler, rütbeler, dereceler.

Nebîlerle velîlerle buluşup
Ki ellerin öpüp anda görüşüp
Cemâlin keşfine cümle erişüp
Hidâyet eyleye Allâhu Gufrân

Cemâlin sîretin⁸ ere safâsı
Ziyâde erişe Hakk'ın atâsı
Tecellî eyleye Hakk'ın bekâsı⁹
Hidâyet eyleye Allâhu Gufrân

Rızâsıyla ede bize ziyâfet
Ki firkatden olup cümle selâmet
Diye râzî mısız benden temâmet
Hidâyet eyleye Allâhu Gufrân

Garîb Üftâde'ye Hakk'ın Habîb'i
Şefî' olmak ola Hakk'dan nasîbi
Ki oldur firkatın canda tabîbi
Hidâyet eyleye Allâh u Gufrân

⁸ *Sîret*: İçi, hâli.

⁹ *Bekâ*: Devam, bâkîlik.

{2}

Göster cemâlin nûrunu
Şevk eylesün âşıkların
Kes gayrıdan gönüllerin
Zevk eylesün âşıkların

Aç gözlerinin perdesin
Gark eylegil envârına¹⁰
Göster cemâlin yolunu
Azmeylesün âşıkların

Bahr-i muhîte¹¹ gark edüp
Ummâna¹² sal canlarını
Ummân içinde kendüyü
Yoğ eylesün âşıkların

Görmeğe kim kâdirdürür
Senin cemâlin nûrunu
Sensin yine seni bilen
Sabreylesün âşıkların

¹⁰ *Envâr*: Nurlar, ziyâlar.

¹¹ *Bahr-i muhît*: Okyanus.

¹² *Ummân*: Büyük, engin deniz, okyanus.

Doymadı dağlar nûruna
Yanubeni mahvoldular
Yanubeni kül olmağı
Dâim diler âşıkların

Olan cemâline hicâb¹³
Varlığıdır dervişlerin
Al bunların varlığını
Bulsun safâ âşıkların

Herkes diler senden seni
Üftâde'nin umar cânı
Lûtfedüben Yâ Ganî
Görsün yüzün âşıkların

¹³ *Hicâb*: Perde.

{3}

Yâ İlâhî zikrin ile ver gönüllere cilâ
Görüne tevhîd içinde hûb¹⁴ cemâlin ey Hudâ

Rehber eyle zikrini olsun vesîle zâtına
Zikr içinde erdiler cümle erenler hep Hakk'a

Cânımıza zikrin ile ver hayât-ı câvidân¹⁵
Kim fenâdan kurtulup zikrin ile bulsun bekâ

Götürüp gözden hicâbı açıla envâr-ı Zât
Nûruna gark eylegil âşıklarını ey Hudâ

Kim cemâlin va' desidir bunlara veren sükût¹⁶
Anın için dâimâ ederler hamd ile senâ¹⁷

Muntazırlardır¹⁸ bular güzel cemâlin görmeğ
Bundan özge yokdurur arzûları önden sona

Derd-mend¹⁹ Üftâde'nin kalbini kurtar gayrıdan
Tâ cemâlin nûruna vâsıl olup bula safâ

¹⁴ *Hûb*: Güzel.

¹⁵ *Hayât-ı câvidân*: Dâimî hayat.

¹⁶ *Sükût*: Susma, söz söylememe.

¹⁷ *Senâ*: Övme, meth.

¹⁸ *Muntazır*: İntizâr eden, gözleyen, bekleyen.

¹⁹ *Derd-mend*: Dert sahibi, tasalı, kaygılı.

Ey tarîkat erenleri
Dost yolunun serverleri²⁰
Tâliblerin²¹ rehberleri
Dostdan haber verin bana

Düşdü yüreğime firâk²²
Dostumdan oldum ben ırâk
Edemedim hergiz²³ yarâk²⁴
Dostdan haber verin bana

Hicrân²⁵ içinde kalmuşam
Derd ü gam ile dolmuşam
Çok gussalara²⁶ dalmuşam
Dostdan haber verin bana

²⁰ *Server*: Baş, başkan, reis.

²¹ *Tâlib*: Talep eden, istekli, tarîkate girmek isteyen kimse.

²² *Firâk*: Ayrılık.

²³ *Hergiz*: Asla.

²⁴ *Yarâk*: Hazırlık, silah.

²⁵ *Hicrân*: Ayrılık, acı, keder.

²⁶ *Gussa*: Keder, kaygı, tasa.

Bulmayan anda yârini
Şâd olmaz anın hiç cânı
Benlikden alsun ol beni
Dostdan haber verin bana

Anınla bulam ben anı
Terk eyleyem cân ü teni
Yol açıvere ol Ganî²⁷
Dostdan haber verin bana

Varam visâline²⁸ erem
Sâdıklar yoluna girem
Anda cemâlini görem
Dostdan haber verin bana

Miskîn²⁹ fakîr³⁰ Üftâde'yi
İçi dışı pür-yâreyi
Terk etmeyin bî-çâreyi³¹
Dostdan haber verin bana

²⁷ *Ganî*: Zengin, varlıklı. Allah'ın güzel isimlerinden biri.

²⁸ *Visâl*: Sevgiliye kavuşma.

²⁹ *Miskîn*: Allah karşısında aczini, yokluğunu bilen gönül eri, gerçek zenginin Allah olduğunu ve kendisinin O'na karşı mutlak ihtiyaç içinde bulunduğunu bilen derviş, fakîr.

³⁰ *Fakîr*: Fakr hâli üzre olan derviş.

³¹ *Bî-çâre*: Çaresiz.

{5}

Hû'dürür kuvvetleri âşıkların
Hû'dürür izzetleri dervişlerin

Hû'dürür sermâyesi dervişlerin
Hû demek evrâdıdır³² dervişlerin

Hû ile cümle merâtib kat' olur³³
Rehberidir Hû demek dervişlerin

Görünür dost yolunun kapuları
Çevre-yanı nûr olur dervişlerin

Mâ-sivâya³⁴ bakmadan olur halâs³⁵
Gönlü gözü açılır dervişlerin

Dost cemâlin görmeğe kâbil olur
Vâsıl olur sırları dervişlerin

Derdine dermân dilersen Üftâde
Hidmetin et Hû diyen dervişlerin

³² *Evrâd*: Bir pîr veya şeyh tarafından düzenlenmiş olan, tarîkat mensuplarının her gün veya belirli zamanlarda okudukları, âyetler, salavât ve esmâdan oluşan duâlar.

³³ *Kat' etmek*: Yol almak, aşmak.

³⁴ *Mâ-sivâ*: Allah'tan başka şeyler.

³⁵ *Halâs*: Kurtulma, kurtuluş.

Dîvân-ı Hazret-i Üftâde

*Bâğ-ı aşkın andelîbi Hazret-i Üftâde'dir
Derdlî âşıklar tabîbi Hazret-i Üftâde'dir*

*Vâsıl-ı kâmil odur tevhîd-i zâta şübhesiz
Gösteren râh-ı Hudâ'yı Hazret-i Üftâde'dir*

*Eyleyen rûhundan istimdâd erişür mailaba
Halleden her müşkilâtı Hazret-i Üftâde'dir*

*Mürşid-i âlf dilersen dâmen-i pâkini tut
Dost ilimin reh-nîmâsı Hazret-i Üftâde'dir*

*Sıdk ile kul ol Hüdâyî eşîğinde dâimâ
Bil hakikat Kutbu'l-Aktâb Hazret-i Üftâde'dir*

{Hazret-i Pîr Azîz Mahmûd Hüddâyî}

REVAK
KİTÂBEVİ

